

Hefbomen voor WerkPlekLeren in graduaatsopleidingen

Probleemstelling

Sinds 2019-2020 bieden Vlaamse hogescholen **graduaatsopleidingen** aan. Deze praktijkgerichte opleidingen, met maximaal 120 studiepunten, bereiden studenten voor op een specifiek beroep en vormen een derde toegangspoort tot het hoger onderwijs. **Werkplekleren** is een cruciaal onderdeel van deze opleidingen (Verhaegen, 2022) waarbij minstens een derde van de studiepunten op de werkvloer wordt behaald. Ondanks de vele voordelen, brengt werkplekleren aanzienlijke uitdagingen met zich mee voor **studenten, bedrijven (leerwerkplek)** en **hogeschoolinstellingen** (Van den Broeck et al., 2022).

Uitdagingen:

- **Studenten** ervaren problemen met het vinden van geschikte leerwerkplekken en het benutten van leerkansen, wat leidt tot stress, een verminderde motivatie en studie-uitval (De Block et al., 2024). Het hoge uitvalpercentage in het eerste jaar heeft niet alleen gevolgen voor de studenten, maar ook voor de arbeidsmarkt, die afhankelijk is van goed opgeleide professionals.
- **Bedrijven** ervaren onzekerheid over hun rol in het leerproces en de verwachtingen die ze mogen stellen aan studenten.
- **Hogescholen** staan voor de uitdaging om studenten op een effectieve manier te begeleiden. De sterke toename van het aantal studenten en de diversiteit van de studentengroep maakt deze taak nog complexer.

Naast deze individuele uitdagingen speelt ook de **samenwerking tussen deze partijen** een belangrijke rol. Een succesvolle implementatie van werkplekleren vereist een duidelijke afstemming over de te bereiken competenties, de rolverdeling en de begeleidings- en evaluatiemethoden (Gijbels et al., 2021). Momenteel ontbreekt specifiek onderzoek naar hoe werkplekleren in Vlaamse graduaatsopleidingen optimaal kan worden georganiseerd. Bovendien worden inzichten uit onderzoek niet altijd vertaald naar concrete instrumenten of beleidsaanbevelingen voor de onderwijspraktijk. Daarom is het van essentieel belang om de kwaliteit en organisatie van werkplekleren te verbeteren en de onderzoeksinzichten om te zetten in bruikbare instrumenten en beleidsaanbevelingen.

Financiering:

Dit projectvoorstel wordt ingediend als **Project voor Strategisch Basis Onderzoek (SBO)** bij het Vlaams Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO). SBO-financiering ondersteunt probleemgericht, baanbrekend onderzoek met potentieel voor economische en maatschappelijke toepassingen.

Meer informatie over SBO-financiering vind je hier:

<https://www.fwo.be/nl/ondersteuningsprogramma-s/alle-oproepen/gevestigde-onderzoekers-onderzoeksteams/sbo-strategisch-basis-onderzoek-projecten/>

Onderzoeksvragen

Projectdoel:

Het doel van het project **Hefbomen voor werkpleklers in de graduaatsopleidingen** is het versterken van de organisatie en kwaliteit van werkpleklers in Vlaamse graduaatsopleidingen. Dit doen we door in kaart te brengen welke factoren bijdragen aan effectief werkpleklers en hoe de samenwerking tussen studenten, bedrijven en hogescholen geoptimaliseerd kan worden. Op basis van deze inzichten ontwikkelen we concrete adviezen en instrumenten die de implementatie en begeleiding van werkpleklers verbeteren.

Centrale onderzoeksvraag:

Hoe kunnen we de kwaliteit en organisatie van werkpleklers in Vlaamse graduaatsopleidingen verbeteren, met aandacht voor de beginsituatie van studenten, de rol van bedrijven en de samenwerking tussen alle betrokkenen?

Specifieke onderzoeksvragen:

- **Studenten:** welke vaardigheden en motivationele kenmerken hebben graduaatsstudenten nodig om werkpleklers succesvol te doorlopen? Hoe kunnen we dit competentieprofiel via een gevalideerd instrument in kaart brengen en opvolgen?
- **Begeleiding:** Welke begeleidende rollen moeten opleidingen en bedrijven opnemen om werkpleklers succesvol te organiseren? Welke randvoorwaarden (zoals tijd, middelen, pedagogische vaardigheden, etc.) zijn nodig om van een werkplek een leerwerkplek te maken? Welke rollen zijn er in de begeleiding van werkpleklers? Hoe kan dit vertaald worden in een bruikbaar self-assessment instrument voor opleidingen en organisaties betrokken bij werkpleklers?
- **Collectieve organisatie:** Welke structurele en organisatorische elementen belemmeren of bevorderen de coördinatie tussen de verschillende actoren die betrokken zijn bij werkpleklers in graduaatsopleidingen

Verwachte output

Het project resulteert in:

1. **Wetenschappelijke output:** Nieuwe inzichten over werkpleklers in graduaatsopleidingen.
2. Op onderzoek gebaseerde **toolbox:**
 - a. Een gevalideerd meetinstrument voor studentkenmerken.
 - b. Een scan voor bedrijven om leerkansen op de leerwerkplek in kaart te brengen.
 - c. Methodieken voor begeleiding van werkpleklers.
 - d. Een matchingsinstrument om leernoden van studenten en leerkansen binnen leerwerkplekken beter op elkaar af te stemmen.
3. **Beleidsaanbevelingen:** Adviezen voor hogescholen, bedrijven en de overheid over het organiseren van werkpleklers.

Verwachte impact

Wetenschappelijk:

Dit project vult een leemte in de wetenschappelijke kennis over werkpleklers in graduaatsopleidingen en biedt nieuwe inzichten en praktische toepassingen.

Maatschappelijk:

- **Studenten:** Betere leerkansen, een hogere kans op studiesucces en minder studie-uitval, wat loopbaankansen en sociale mobiliteit vergroot.
- **Hogescholen:** Verbeterde curricula en begeleidingspraktijken, waardoor de kwaliteit van de opleidingen toeneemt.
- **Bedrijven:** Betere afstemming tussen leervragen van studenten en leerkansen op de leerwerkplek, wat leidt tot competentere personeel en een betere ervaring voor alle betrokkenen.

Opzet

Het project loopt over **vier jaar** en bestaat uit vier fasen:

Jaar 1: Verkennend onderzoek

- Literatuurstudie en analyse van bestaande instrumenten.
- Kwalitatieve interviews met studenten, bedrijven en hogescholen.
- Ontwikkeling van eerste versies van meetinstrumenten en interventies.

Jaar 2: Eerste testronde

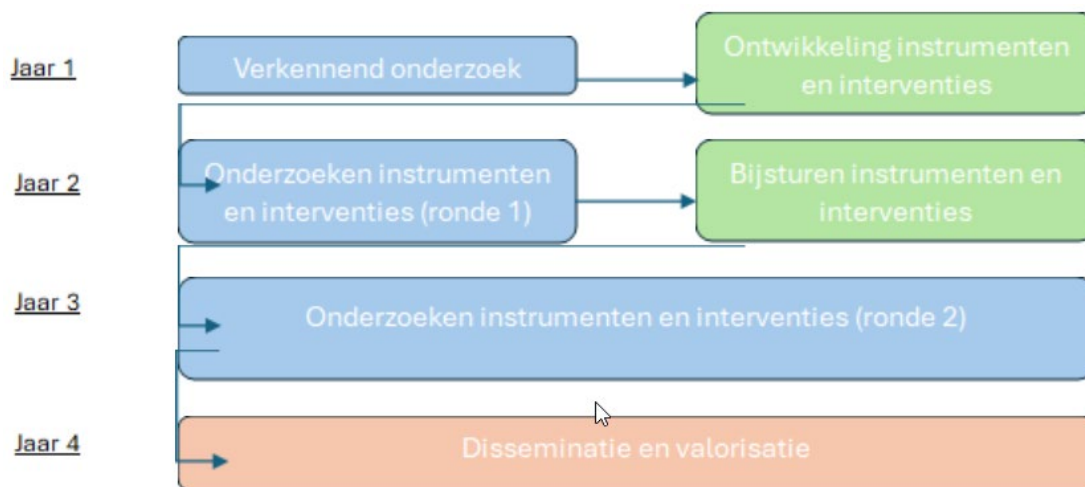
- Inzet van meetinstrumenten en interventies.
- Analyse van resultaten en bijsturing van instrumenten.

Jaar 3: Tweede testronde

- Testen van verbeterde instrumenten en interventies.
- Verfijnen van de toolbox

Jaar 4: Disseminatie en valorisatie

- Verspreiding van onderzoeksresultaten.
- Afwerken van de toolbox en beleidsaanbevelingen.

Contacteer

Voor meer informatie over het project kunt u contact opnemen met Piet Van den Bossche via e-mail: piet.vandenbossche@uantwerpen.be.